

VAATA ja MÄRKA

**Maria
Lepmaa**

2023 Pärnu

Toimetaja: Irene Õmblus

Kujundaja ja küljendaja: Vallo Hallik

Teose sisu eest vastutab autor

© Kõik õigused kaitstud

ISBN: 978-9916-668-78-8

Trükk: MJ Konsult

Kirjastus Hea Tegu

www.fil.ee

SISSEJUHATUS

Alatihti uuritakse minult, kas kirjutan enesebiraamatuid. Minu küsimuse peale, miks küll seda arvatakse, kõlab vastuseks, et mu raamatutel on huvitavad pealkirjad. Olen sel juhul rõõmsalt üllatunud, ent selgitanud, et kirjutan siiski ilukirjanduslikke teoseid, olgugi et tihtipeale leiavad lugejad, et raamatud on realistlikud ja jutustavad justkui nende endi eludest.

Korduvalt on lugejad mulle kirjutanud ja küsinud, kuidas olen osanud just nendest kirjutada. Nad on uurinud, mille põhjal olen kirjeldanud selliseid olukordi, mis nendegi elus ette on tulnud ja kuidas olen osanud aimata nende mõtteid ja tundeid.

Võin vaid vastata, et mul pole aimugi. Tegelikult ka. Lugu, mida kirjutama hakkab, rullub iseenesest minu ees lahti. Tegelasel näitavad mulle end just nõnda nagu soovivad, ja räägivad lugusid, mida heaks arvavad. Mina olen üksnes kirjapanija ja vahendaja. See on põnev maailm.

Mõned näited:

„Oled paremat väärt“ kirjutama hakates oli mul selgus vaid ühes, et peategelane on naine, kes ei soovi lapsi, ja kuidas ta oma eluõhtul seda valusalt meenutab. See oli ainuke mõte mu peas ja ausalt öeldes oli endalgi huvitav jälgida, kuidas tema elu kulges ja milliseks see kujunes. Kirjutamise käigus hakkas peategelane tasa-
haaval ennast mulle avama.

„Ma olen sinuga“ sünnilugu on eelnevaga sarnane. Raamatu idee tekkis kõndimise ajal. Tegelikult saangi enamiku ideid siis, kui jalutamas käin. Ka tookord tõusis minu seest pinnale vaid üks lause – et see raamat räägib pastorst. Matsin mõtte esialgu maha, sest ühest lausest mulle terve raamatu kirjutamiseks ei piisanud. Naeratasin endamisi ja mõtlesin, et ei jääb ära, no ei oska. Järgmisel päeval läksin kõndima sedasama teed ja taas helises minus selge sõnum, et tuleb kirjutada raamat pastorst. Tundsin taas, et no ei oska ju, ühtki mõtet alustamiseks polnud. Idee oli aga nii tungiv, et ei andnud kuidagi rahu. Ma ei saanud muud, kui kõmpisin koju tagasi ja istusin arvuti taha. Muigasid veel, et no väga hea, pastor, kui tahad, et sinust kirjutata, eks näita siis enda elu mulle. Ja ma hakkasin kirjutama, sest pastor soovis nii väga endast jutustada.

„Saladuse jõud“ idee sündis metsas jalutades. Sõnad ja laused hakkasid mulle justkui pähe langema ja siis minu seest välja voolama nii tungivalt, et ma lausa jooksin koju, avasin arvuti ning hakkasin kärmelt trükkima. Mingi aja pärast, kui käsikiri valmis sai, olin kindel, et nii see jääbki. Möödus aga natuke aega, kui sisemuses hakkas pakitsema järg esialgsele loole. Sain sellegi valmis ja siis, mõne aja pärast, tekkis uus kriipeldus, et siiski need tegelased pole veel lõpetanud. Nii sündis kokku neli osa.

Minu esimese lasteraamatu „Karjus ja lambad“ sünnilugu ei lähe mul vist kunagi meelest. Mõtlesin, et võiksin ju proovida lastelegi kirjutada. Polnud seda varem teinud ja tegelikult olin veendunud, et pole mõtet katsetadagi, sest nahunii ei tule midagi välja. Mõte aga ringles minu sees paar nädalat ja tekkis kindel veendumus, et järgmisena kirjutata just lasteraamatu. Esialgu panin ikka vastu, kuid minu sees oli rõhuv tunne, et ega ma nahunii enne rahu ei saa, kui nii-öelda alistun.

Kuidagi on ikka olnud nii, et ideed tulevad ise minu juurde ja rahu saabub alles siis, kui asjaga peale hakkata. Pole veel kordagi olnud nii, et ütlen millelegi kindla ei, sest ma ei taha seda teha. Kogu igapäeva-elu on sel juhul häiritud, sees tuksub vaid teadmine,

et vot see asi tuleb ära teha ja lihtsalt kirjutamisega peale hakata. Kui lõpuks olen alustanud, on saabunud ka rahu.

Nii ei jäänud taas muud üle, kui andsin alla ja mõtlesin, et hästi, kui vaja, eks ma siis kirjutan lasteraamatu. Kohe hakkaski palju kergem. Samal õhtul läksin magama, kuid juba paari tunni pärast oli uni läinud ja lasteraamatu pildid hakkasid mu silme ees voolama. Hüppasin voodist välja, kritseldasin esimesele paberilehele pealkirja „Karjus ja lambad“ ja panin kirja tegelesed. Olin väga põnevil ja õhinas, sest lugu järjest voolas mu silme ees. Kartsin, et kui kohe märksõnu kirja ei pane, on kõik hommikuks ununenud. Läksin magama tagasi, aga hommikul esimese asjana istusin arvuti taha teksti trükkima. Õnneks oli kõik mu peas alles ja filmilint keris järjest edasi.

See on väga huvitav maailm. Kirjutamine on nii põnev ... ja rahustav ... ja kuidagi eriliselt täitev. Kirjutades küll jooksen endast või siis tekstist tühjaks, aga see ei ole väsitav tühjenemine. See on nagu rasedus – aeg saab täis ja tuleb sünnitada. Ma ei saa seda kõike endasse jätta, sest koos tühjenemisega tuleb kergendus.

Mina vajan väga palju üksiolemist ja vaikust. Pealtnäha võib see mõne rahutuma loomuga isikule paista

ajaraiskamisena või niisama mõttetu, sihitu olesklemisena. Minu jaoks pole see aga kunagi tühjalt kulutatud aeg, sest just sel ajal saan lasta oma pea igapäevasesest mürast tühjaks, et uued ideed võiksid tulla. Vaikse vee all käib vilgas tegevus.

Vahel mulle tundub, et mina ei ela elu, vaid elu elab minu sees. Ma ei vaja pidevat välist ärritust, et tunda end elusana. Mul pole vaja meeletult reisida ega otsida pidevalt uusi ja põnevaid tegevusi enda aja sisustamiseks. See ei tähenda aga, et need, kes seda teevad, kuidagi halvemad oleksid. Sugugi mitte. Me kõik olemegi omamoodi ja hästi on siis, kui järgneme oma sisemisele kutsele ning oleme ja teeme nii, nagu enda sees vajalikuks peame. Mul lihtsalt pole vaja oma ümbrust täita, et tunda end elusana, sest elus olen ma nagunii kogu aeg, seda aga iseenda sees.

Selles väikses raamatus olen kirjutanud elust enesest aastast 2022, mõned lood on juhtunud ka varem.

Täna, et oled leidnud aega seda sirvida või isegi kaanest kaaneni läbi lugeda. Loodan, et leiad mõnegi väärtusliku mõttekillu, mis Sinu südant õrnalt võiks puudutada.

Mõnusat lugemiselamust!

Autor

Jaanuar

LUGEMISHÄBIST

*Ma lugesin
mul oli häbi
kuni kogesin
nüüd on see läbi*

*Ma loen
ja naudin nüüd
tunne on soe
ei mingit süüd*

Üle kõige meeldib mulle raamatuid lugeda. Naudin väga ilukirjanduse, eriti aga elulugude lugemist. Olen lapsepõlvest saati kogu aeg lugenud, ei kujutaks elu raamatuteta ettegi. Loomulikult on olnud ka selliseid aegu, kus ma pole saanud niipalju lugeda, kui oleksin soovinud, ent ma ei mäleta oma elus ühtegi päris lugemisvaba perioodi. Alati olen leidnud kasvõi pooltunnikese, et põnevasse raamatusse süüvida.

Mitte alati pole minu puhul lugemisega kaasnenud nauding. Hämmastaval kombel olen lapsepõlves ja noorukieas lugemise pärast häbi tundnud. Miks küll? See peaks ju hoopis vastupidi olema. Tänapäeval on üha raskem lapsi ja noori lugema saada, kuna põnevad nutividinad võtavad suure osa ajast.

Mis mõttes ma siis oma lugemishullust häbenesin? Tagantjärele on isegi naljakas sellele mõelda.

Minu lapsepõlvekodu asus maal ja seal tuli alati palju tööd teha. Toimetamisi jagus nii täiskasvanutele

kui ka lastele. Kui ma olin siis mõne töö lõpetanud, pugessin kohe raamatu taha. Sageli leiti aga, et juba on vaja järgmise tegevusega algust teha ja nõnda kutsuti mind ikka lugemast ära. Vahel varjusin mõne hea raamatuga laudalakka pehmetele heintele, teinekord ronisin koduõues seisva suure ja jämeda tüvega puu otsa, kust keegi mind otsida ei osanud. Jah, imeks pandav, sest ma ise ei lubaks elu seeski oma alla kümneaastaselt lapsel üksinda kõrgele puu otsa ronida, ent minu lapsepõlves oli see tavaline. Ma ei osanudki midagi karta ja tundus, et minu pärast samuti ei kartnud keegi.

Olin lapsena väga isepäine ja iseseisev laps. Käisin tihtipeale üksinda kodu lähedal metsas jalutamas. Mul olid koerad kaasas ja ma võisin seal viibida mitmeid tunde, lihtsalt jalutada ja loomade-lindude tegemisi jälgida. Tundsin seal end alati hästi. See oli minu vabadus, minu päris nii-öelda oma ruum. Ma vajasin seda. Mind kutsus sinna.

Metsas armastan käia siiani, ainult et nüüd on koerad asendunud fotokaameraga. Naudin looduse pildistamist, kuigi vahel kaamera justkui isegi segab lihtsalt metsavaikusel viibimist, sest siis on mõtetes nagu sund otsida objekti, mida jäädvustada, mitte keskenduda vaikselt rahulolule.

Nii, ja olengi jõudnud oma jutuga metsa, justkui isenesest, olgugi et soovisin kirjutada lugemishäbit. Proovin siis uuesti.

Neiueas valdas mind häbitunne siis, kui soovisin minna kooli- või siis külaraamatukokku, aga juhtusin sõbrannaga koos olema. Miks? Ega ma alguses ei teadnud isegi, aga kui sõbranna pidevalt noris, et misasja sa jälle sinna raamatukokku lähed ja üldse, mida sa aina loed, siis tundsingi lõpuks justkui piinlikkust. Hakkasin sõbranna eest oma käike varjama. Kui tahtsin raamatukokku minna, siis läksin üksinda ja piidlesin, ega ta kuskil läheduses ei viibi.

See kestis aastaid. Häbitunne. Praegu tagasi vaadates ma ei süüdistata üldse sõbrannat. Usun, et ta ise ei aimanudki, et mulle võisid tema ütlemised nii rängalt mõjuda. Võib-olla oli see tema meelest nali või niisama möödamannes öeldud ja tema jaoks täiesti ebaoluline märkus. Mina, liigselt tundlikuna, lihtsalt võtsin seda nii südamesse.

Me ise ei oska tihtipeale aimatagi, kuidas meie öeldud sõnad või käitumine võivad kellegi elu mõjutada. Kindlasti olen ise samuti öelnud või teinud midagi, mis kellegi teise jaoks on omanud suurt tähtsust ja kuidagi tema elugi mõjutanud, ent minu jaoks on võib-olla

olnud täiesti ebaoluline. Sellised me olemegi, lihtsad inimesed vaid, kes mõjutavad ja keda mõjutatakse.

Kõige imelikum on see, et isegi pärast kooli lõpetamist, kui ma sõbrannaga enam kokku ei puutunud, ei kadunud häbitunne kohe ära. Teadsin, et kedagi ei huvita, kui ma raamatukokku lähen või et ma raamatuid loen, sest see ei puutugi teistesse, ent kummaline piinlikkus oli justkui mu kehasse jäänud. Sellest ülesaamine võttis aastaid. Häbist, et armastan raamatuid. Ma võisin tundide viisi suurtes linnaraamatukogudes lihtsalt viibida, jalutada kõrgete raamaturiilite vahel ja imetleda teoste erinevaid kirevaid ja kauneid kaasi. Võtsin raamatuid riulist välja, katsusin ja vaatsin neid ning asetasin siis tagasi oma kohale. Lõpuks valisin välja virna raamatuid, mida laenutada soovisin. See oli magus nauding. Alati sain laenutada liiga vähe, sest kott sai täis ja muutus raskeks. Mu süda ihkas laenutada korraga palju raamatuid. Ja oh seda naudingut, kui ma siis raamatukogust koju jõudsin, uusi lemmikuid oma riulile ladusin, imetlusega vaatlesin ning otsustasin, mida esimesena lugeda.

Samuti nagu ma siiani metsas käimist armastan, meeldib mulle endiselt ka raamatuid lugeda ja raamatukogudes käia. Muidugi ostan raamatuid kojugi, aga ma loen lihtsalt nii palju, et ei jõua kõiki teoseid endale

soetada ja ega pole vajadustki, kuna enamikku neist ma nagunii mitu korda ei loe. Aega on ju niigi vähe ja huvitavaid raamatuid, mida lugeda tahaks, aina ilmub. Olen õnnelik, et kaks vahvat hobi, mis lapsepõlves mulle eluliselt vajalikud olid ja naudingut pakkusid, on armsad siiani.

Viimastel aastatel on lisandunud veel üks tore hobi. Olen avastanud filmimaailma. Varem ei meeldinud mulle eriti filme vaadata ja ka kinos ei armastanud ma käia. Muidugi olen ma seal käinud küll ja kindlasti satun veelgi, kuid minu kõrvade jaoks on kinos heli liiga vali.

Üldiselt eelistan vaadata eluloofilme. Mind kõnetab see, kuidas mõned inimesed on tulnud rasketest oludest ja väga kaugelt jõudnud. Nad pole iialgi loobunud, vaid ikka leidnud viisid, kuidas endale seatud eesmärgid täita. Tihtipeale näevad kõrvalseisjad vaid teiste edu, mitte aga tohutut tööd selle taga, ja rasketest hoolimata edasiminemist. Lihtne on esimeste takistuste ja probleemide puhul kõigele käega lüüa ja alla anda. Elu paneb alatasa proovile, kas meie südamesoovid on tõelised või vaid pinnavirvendused.